

[Indenrigsministeren.]

Camre var inde på spørgsmålet om embedslægers eventuelle virke som led i sygehusplanlægningen inden for amtet, at jeg tror nok, vi skal passe på ikke at fylde bukserne for vidt ud, for så sprænges de. Hvis embedslægen også skal tage sig af forureningsbekæmpelse og mange andre ting, så tror jeg nok, at han får for meget at tage sig til, og jeg er ikke helt sikker på, at netop embedslægerne har den største forstand på sygehusplanlægning.

Til fru Ellen Strange Petersen har jeg ingen bemærkninger og i og for sig heller ikke til fru Mette Madsen ud over den, at når man udskyder revisionen, er det simpelt hen for at gøre det rigtige med det samme i stedet for at skulle lave om i løbet af forholdsvis kort tid.

Med hensyn til sportlerne er jeg slet ikke klar over, i hvilken udstrækning amtslægerne har sådanne, men der har været diskussion også om overlægerne. Man skal passe på i denne diskussion ikke at ødelægge befolkningens muligheder for at få en specialbehandling. Så kan man altid tage betalingsvilkårene op.

Til hr. Kurt Brauer bare den bemærkning, at det er rigtigt, at der står: i indtil 2 år, og hvis minister Kampmann er færdig med sine overvejelser tidligere, skal jeg også meget gerne komme med forslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Da der ikke er fremsat ønske om udvalgsbehandling, foreslår jeg, at lovforslaget går direkte til anden behandling. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om bekæmpelse af kønssygdomme. (Udskydelse af revision).

(Lovforslaget (nr. 152) findes i tillæg A. sp. 2469, fremsættelsen i tidenden sp. 3024).

Anden næstformand (Hanne Budtz): Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov for Færøerne om bekæmpelse af kønssygdomme. (Udskydelse af revision).

(Lovforslaget (nr. 153) findes i tillæg A. sp. 2517, fremsættelsen i tidenden sp. 3025).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Svend Erik Andersen: Lovforslag tilsvarende de to, vi i dag har til behandling, har adskillige gange været fremsat her i folketinget. Sidste gang et lovforslag om ændring af lov om bekæmpelse af kønssygdomme blev fremsat i det høje ting, var den 17. april 1970, og folketinget vedtog da enstemmigt at udskyde revisionen af loven til folketingssamlingen 1971-72. Lovforslaget om bekæmpelse af kønssygdomme på Færøerne, blev ved lov nr. 179 af 29. april 1970 ligeledes udskudt til folketingssamlingen 1971-72.

Når revisionen af begge love nu igen ønskes udsat, begrundet indenrigsministeren det bl. a. med, at en arbejdsgruppe nedsat af indenrigsministeriet har udarbejdet et udkast til forslag til en ny lov om bekæmpelse af kønssygdomme. Denne arbejdsgruppe har fundet frem til, at den vederlagsfri adgang til undersøgelse og behandling hos særlige dertil udpegede læger og institutioner m. v. skal opretholdes. Derimod foreslår arbejdsgruppen som noget nyt, at den nærmere planlægning af organisationen af dette område og herunder spørgsmålet om iværksættelse af særlige foranstaltninger med henblik på opsporing af smittekilder overlades til de enkelte sygehuskommuner med bistand af embedslægen.

Arbejdsgruppen går ind for, at pligten til undersøgelse og behandling, når man er smittet, bør opretholdes. Arbejdsgruppen mener som noget nyt, at der skal være en mulighed for afkriminalisering på området, bl. a. således at de hidtidige regler om straf for den, der nægter at oplyse, af hvem hun eller han er smittet, skal bortfalde.

Det er indenrigsministerens opfattelse — og samme opfattelse har sundhedsstyrelsen — at problemerne i forbindelse med den

[Svend Erik Andersen.]

nye sygesikringsordning og organisationen af sygebehandlingen uden for sygehusene ikke har fundet sin rette løsning, herunder bl. a. hvorledes funktionerne skal være for henholdsvis primær- og amtskommunerne.

Ligeledes er det indenrigsministerens og sundhedsstyrelsens begrundelse for en udsættelse af lovforslaget, at embedslægerne er centralt placeret i hele bekæmpelsen af kønssygdomme. Et lovforslag om disse har jo lige været til behandling her, og tinget har hørt; hvad man siger dertil.

Jeg kan delvis anerkende indenrigsministerens og sundhedsstyrelsens tungtvejende argumenter for de to fremsatte lovforslag, men efter flere personlige samtaler, som jeg har haft ude i landet de sidste par dage med læger, er jeg blevet meget betænkelig ved at lade dette forslag ligge i indtil 2 år, ja, måske længere. Det, der ud over samtalerne med lægerne gør mig betænkelig, er stigningen i antallet af nye kønssygdomstilfælde. Jeg skal ikke trætte det høje ting med alt for mange af disse tal, men kun nævne, at begrundelsen for denne lov var den kolossale stigning i antallet af kønssygdomme efter sidste verdenskrig. Tager vi kønssygdommen gonorré, var der i 1947 i Danmark 15.276 tilfælde. Disse tal faldt først omkring årene 1962-63 med det laveste tal i 1965, da vi var nede på 6.839 tilfælde. Derefter begyndte igen en stigning i antallet af kønssygdomme, som foreløbig er oppe på 15.646 tilfælde i 1971, altså ca. 370 flere, end da loven blev vedtaget i 1947. I sandhedens interesse må det også fastslås, at hvad angår kønssygdommen syfilis, har der været en kolossal nedgang fra 1947 til 1971.

Jeg tror, det vil være meget klogt at lade de to lovforslag gå i udvalg, så vi kan indhente alle mulige oplysninger. Det må heller ikke glemmes, at mange medborgeré, som er blevet smittet af kønssygdomme, ofte har langvarige sygdomsperioder, fordi penicillin og andre antibiotika ikke altid har en effektiv virkning. Og erkendes må det vel af alle, der har et ansvar, at også i dag er der patienter, som er blevet smittet med en kønssygdom, der vil have mén af det resten af deres liv.

Jeg håber ud fra disse betragtninger, at lovforslagene må overgå til udvalgsarbejde, et udvalgsarbejde, der nærmere gennem-

drøfter indenrigsministerens lovforslag samt undersøger, om ikke en revision af loven allerede nu alt efter de muligheder; indenrigsministeren har skitseret; vil være det rigtige.

Vi lover i socialdemokratiet et positivt og hurtigt udvalgsarbejde.

Ellen Strange Petersen: Den konservative folketingsgruppe skal ikke modsætte sig indenrigsministerens lovforslag om, at revisionen af lovene om bekæmpelse af kønssygdomme bliver udskudt endnu en gang. Ministerens begrundelse, at der er en række problemer i forbindelse med gennemførelsen af den nye sygesikringsordning og med hensyn til embedslægerens funktionsområde, som vi talte om før, kan vi godtage. Men jeg vil gerne her ligesom hr. Svend Erik Andersen anmode om, at lovforslagene kommer i udvalg, så vi får mulighed for at drøfte enkeltheder, bl. a. den stigning, der i de senere år har været i de anmeldte tilfælde af kønssygdomme, og som den foregående taler jo så indgående omtalte.

Da revisionen af loven om bekæmpelse af kønssygdomme fra 1947 sidst blev udskudt, det var i 1970, var det bl. a. med den begrundelse, at der var nedsat et udvalg under Dansk dermatologisk Selskab til at rådgive indenrigsministeren med hensyn til lovændring, og dette udvalg havde dengang ikke sluttet sit arbejde. Nu har arbejdsgruppen stillet et forslag. Det er af professor, dr. med. Axel Perdrup, Rudolph Berghs hospital, omtalt i en kronik i Berlingske Tidende den 29. februar. Uden at jeg på forhånd vil anbefale arbejdsgruppens forslag, så synes jeg, det er rimeligt, at vi i folketinget får lejlighed til nærmere at sætte os ind i de overvejelser, som sagkyndige på det lægelige område gør sig med hensyn til straffebestemmelser.

Måske det kan give anledning til også at indhente udtalelser fra andre, der er sagkyndige på andre områder. Her tænker jeg dels på problemet kønssygdommenes store udbredelse i Grønland, dels på de stadig voksende problemer, som den smitsomme leverbetændelse giver i det danske samfund. Mens samfundet råder over kraftige — og måske endda for drastiske — sanktioner over for personer, der udbreder kønssygdomme, så er man helt uden tvangsmidler

[Ellen Strange Petersen.]

over for den smitsomme leverbetændelse, og jeg mener, det er et stort spørgsmål, om man ikke bør drøfte en ændring i dette forhold.

Med disse ord skal jeg anbefale, at lovforslagene går i udvalg, om ikke andet så for at prøve at forhindre, at det ligefrem bliver en vane, at der hvert andet år fremsættes forslag om udskydelse af revision af loven.

Mette Madsen: Det er også med stor betænkelighed, jeg tilslutter mig de fremsatte lovforslag om udskydelse i endnu 2 år af en revision af lovene om bekæmpelse af kønssygdomme i Danmark og på Fæøerne.

Den uhyggelige stigning i antallet af kønssygdomme er et af de alvorligste problemer i 1970ernes velfærdssamfund, der skulle være så lykkeligt og godt, men bare ikke er det. Hvem af os er ikke blevet rystet ved at læse tallene for kønssygdomstilfælde, der i 1965 var 7.415, i 1970 15.420 og i 1971 næsten 16.000. Men endnu mere rystende er det, at det er de helt unge aldersklasser, der tegner sig for de største tal. Accelerationen i antallet af tilfælde skyldes vel navnlig p-pillerne, der gør, at man ikke tager sig i agt, samt tilliden til, at antibiotika omgående kan gøre smittefri. Ved en revision af loven må man nok i byer med et stort antal tilfælde have behandlingen og kontrollen ind under hospitalsvæsenet. Man må have bedre lokaleforhold og bedre assistance. Jeg tænker her især på det allervigtigste i bekæmpelsen af disse sygdomme, nemlig smittekildepningen. Erfaringen fra klinikkerne i København og Århus har vist, at socialrådgiverne dér meget bedre end en overbelastet embedslæge kan nå til bunds på dette meget vigtige punkt.

En revision af loven er meget påkrævet, men jeg kan dog godt se det rigtige i den motivering, der står i lovforslagets bemærkninger: for det første problemerne med den nye sygesikringsordning og organisationen af behandlingen uden for sygehuse og for det andet det mindre hensigtsmæssige i, at man ændrer denne lov, før det er klargjort, hvordan den fremtidige embedslægeordning kommer til at se ud.

Da lovforslagene nu er forlangt i udvalg,

kan jeg på venstres vegne give tilslutning til en velvillig behandling.

Else-Merete Ross: En revision af loven fra 1947 om bekæmpelse af kønssygdomme synes stadig at støde på forhindringer. Da vi sidste gang behandlede loven, blev revisionen udsat, fordi vi skulle vente, dels på at et udvalg nedsat af Dansk dermatologisk Selskab blev færdig med sit arbejde, dels på den nye byrdefordelingsordning med ophævelse af den hidtidige refusionsordning.

Selv om Dansk dermatologisk Selskab nu er færdig med sit arbejde, og selv om der i indenrigsministeriet foreligger forslag til en ny lov om bekæmpelse af kønssygdomme, udsætter man alligevel en revision af loven, denne gang på grund af de endnu uafklarede problemer i forbindelse med gennemførelsen af den nye sygesikringsordning og organisationen af sygebehandling uden for sygehuse. Desuden vil man vente på revisionen af embedslægevæsenet, om hvilket der vist først vil blive fremsat lovforslag i 1973-74.

Alle disse organisatoriske hensyn er forståelige og muligvis også berettigede. Men når man ser på stigningen i antallet af kønssygdomme, som i 1971 er nået op på 15.646, synes jeg, at man med rette kan spørge, om der ikke, indtil vi når frem til en revision af selve loven, er andre steder, man bør sætte kraftigere ind, end man hidtil har gjort.

Så godt som alle ordførere i debatten både i 1965-66 og i 1969-70 henviste til bedre seksualoplysning, indbefattet oplysning om faren ved smitte af kønssygdomme, både i folkeskolen og ved ungdomsundervisning efter folkeskolens afslutning. I vejledningen fra seksualoplysningsudvalget i folkeskolen indgår kønssygdomme både i planen for 5.-7. skoleår og i noget udvidet form igen i planen for 8.-10. skoleår. I betænkning I fra seksualoplysningsudvalget refereres en undersøgelse fra 1964 af læge Knud Ekstrøm, den viser, at gonorré blandt danske unge i alderen 13, jeg gentager 13 til 19 år har udgjort en stadig stigende procentdel af samtlige smittede. Da der i bemærkningerne til lovforslaget opgives det samtlige antal anmeldte tilfælde hvert år, men ingen fordeling efter aldersgrupper, vil jeg bede om i det udvalg, jeg håber vil blive nedsat, at få oplysning om, hvorvidt de unge aldersgrup-

[Else-Merete Ross.]

pers procentvise andel er i stadig stigning eller ej. Skulle der være en fortsat stigning, synes en intensivering af oplysningen i skolen at være påkrævet. Jeg ved, at dette spørgsmål hører hjemme hos undervisningsministeren, og jeg er derfor glad over at se, at undervisningsministeren lytter så intenst til, hvad der bliver sagt her.

Ved behandlingen af lovforslaget den 16. december 1969 — det står i spalte 2311 — henstillede den socialdemokratiske ordfører, hr. Svend Erik Andersen, at indenrigsminister, socialminister og undervisningsminister ville tale alvorligt sammen om dette alvorlige spørgsmål, inden loven skulle revideres. Det vil altså sige, at han bad om, at dette måtte ske — jeg går ud fra uafhængigt af regeringspartifarve — inden 1972, altså inden den „revision“, som nu foreligger i form af endnu en udsættelse.

I øvrigt bad hr. Svend Erik Andersen om, at indenrigsministeren ville prøve at skaffe flere seksualvejledningsklinikker, som også kunne rådgive om, hvordan man undgår at blive smittet af disse sygdomme. Dette ønske kan jeg fuldt ud tilslutte mig.

Det har undret mig, at vi ikke har talt mere om Grønland. Seksualoplysningsudvalgets betænkning 1, side 129-130, omtaler en undersøgelse foretaget i 1966 af læge Gunnar Aagaard Olsen i forbindelse med en gonorrékampagne langs Grønlands vestkyst. 52 pct., af de 15-årige i by- og udstedssamfundene havde haft seksuel kontakt og næsten alle inden det 20. år. Blandt de unge, der havde coituserfaring i den mindre by, havde 80 pct. haft gonorré før det 20. år, på ustederne 55 pct. Kun de nye fåreholder-samfund indtog en særstilling, idet kun 20 pct. af de unge havde haft gonorré. Jeg ville gerne i udvalget have oplysning om, hvad man gør for at bekæmpe kønssygdomme, specielt gonorré, på Grønland.

Selv om vi i det radikale venstre forstår, at det er praktiske, organisatoriske grunde, der motiverer udsættelsen af en fuldstændig revision af loven, har vi ikke villet undlade at pege på det nødvendige i, at man i den mellemliggende tid gennem oplysning af mere intensiv art prøver på at dæmpe op for stigningen i antallet af kønssygdomme. Det samme gælder for revisionen af lovforslaget for Fæøernes vedkommende. Derfor

beder det radikale venstre om, at lovforslagene henvises til udvalgsbehandling.

Kurt Brauer: Når fru Else-Merete Ross og jeg er ordførere i samme sag, plejer det altid at være meget svært for mig at komme som ordfører bagefter, fordi det meste af det, jeg ville sige, er sagt. Det gælder også i dag, og derfor kan jeg fatte mig i forholdsvist kort-hed.

Jeg tror også, at det ville være gavnligt med et udvalgsarbejde om dette spørgsmål. Et udvalgsarbejde vil efter min opfattelse vise, at den afkriminalisering, som man, forstår jeg, er enig om bør finde sted, passende kan finde sted allerede nu, mens vi venter på den egentlige revision af loven. Jeg er informeret om, at man i øjeblikket bruger loven til en slags klapjagt på prostituerede på skibene i havnene her i Danmark. Man har denne paragraf om ret til at opspore smittekilder, og den anvender man bl. a. til at få fat i nogle af de piger, der besøger de fremmede skibe i havnen. Det kunne måske være nok så rimeligt, at det var mændene, man tog med. Det har man vist aldrig prøvet, for det medfører jo alvorlige komplikationer for et skib, hvis det pludselig skal miste en sømand, når skibet står for at skulle lægge fra kaj. I stedet for bruger man paragraffen i jagten på prostituerede i almindelighed.

Men til brug i denne jagt på prostituerede har man andre muligheder, man har nemlig løsgængeriparagraffen og andre paragraffer i den borgerlige straffelov. Jeg erindrer, at da socialistisk folkeparti sidste gang fremsatte sit forslag om ændring af den borgerlige straffelov med henblik på en afkriminalisering af prostitutionen ud fra sociale hensyn, mødte det almindelige forståelse her i tinget, og jeg har ikke kunnet begribe, at dette ikke er slået igennem i administrationen af disse paragraffer. Jeg kunne derfor tænke mig, at vi prøvede at få undersøgt i udvalget, i hvor høj grad det kan tænkes at ville slå igennem; der står i bemærkningerne til lovforslag nr. 152, at arbejdsgruppen endvidere har

„overvejet muligheden for en afkriminalisering på området, bl. a. således at de hidtidige regler om straf for den, der nægter at oplyse, af hvem han er blevet smittet med kønssygdom, bortfalder.“

[Kurt Brauer.]

Hvis der er enighed om dette, må vi da håbe, at det også kan komme til at slå igennem i praksis allerede nu, for så må det vel nogenlunde være den retsopfattelse, som vor lovgivning skal dække. Så er retsopfattelsen altså for en gangs skyld en anden end den, der står i loven, og herefter skulle man mene man måtte have sig at rette.

Jeg vil godt udvide den kreds, som jeg vil råde til at tale sammen om disse problemer. Fru Else-Merete Ross opregnede nogle af dem, og jeg kunne altså tænke mig, at man fjede justitsministeriet til.

Jeg er slet ikke så sikker på, at det er absolut påkrævet, at vi afventer de ting, som der står her vi skal afvente, før vi kan foretage revisionen. Jeg kunne godt tænke mig, at man i udvalgsarbejdet kunne nå frem til et andet resultat. Jeg vil i hvert fald prøve at bestræbe mig for under udvalgsarbejdet at se, om det ikke skulle være muligt for en gangs skyld at afvise et sådant revisionslovforslag. Dette er snart ved at være en hastesag, og som vi allerede har været inde på det her i dag, kan vi vel næppe blive ved med bare at acceptere udskydelser og udskydelser.

Indenrigsministeren (Egon Jensen): Jeg forstår udmærket godt ordføernes betænkelighed ved en udsættelse. Til fru Ellen Strange Petersen vil jeg gerne sige, hvis hendes ord skulle være et forsøg på at undgå, at det blev en vane for mit vedkommende, at det er nu altså første gang, jeg kommer med et forslag om at udskyde revisionen, og der skal vel nogle gange til en vane. Hvad de øvrige ministre i den tidligere regering har sagt, er jeg ikke helt informeret om. Det må jeg se at finde ud af.

Jeg synes, det er helt i orden, at vi får et udvalgsarbejde, hvor vi nærmere kan drøfte disse problemer, for ingen kan være uinteressert i en bekæmpelse af kønssygdomme, og ingen kan være uinteressert i, at vi får antallet af tilfælde så langt ned som overhovedet muligt. Om det klares ved afkriminalisering, tror jeg i og for sig ikke. Jeg tror, der er andre hensyn, der taler for afkriminalisering. Hvis det var vejen, behøvede vi jo ikke at diskutere særlig meget andet. Jeg tror, afkriminaliseringen har andre hensyn end lige netop alene at få tallet ned.

Hr. Svend Erik Andersen nævner, at antallet af kønssygdomme er steget fra 1968 til 1970 med 50 pct. Det er netop i den periode, hvor p-pillerne, som fru Mette Madsen nævnte, er slået igennem, og hvor man måske har været lidt mere lemfældig i omgangen, end man måske tidligere var. Men jeg har som sagt ikke noget imod, at vi får en udvalgsbehandling.

Der var lige en bemærkning fra fru Else-Merete Ross om, at man måske skulle sætte ind andre steder, indtil vi fik en lovrevision, og det skal jeg være villig til at drøfte i udvalget.

Aldersfordelingen kan man få svar på, når der stilles spørgsmål om det fra udvalget. Så kan vi se, om de unge mennesker har en større andel af stigningen, eller om det er den samme som for de øvrige aldersgrupper.

Så skal jeg i øvrigt sige, som jeg sagde for lidt siden, at revision ikke er min livret. Men det kan godt være, vi ind imellem bare skal udskyde for at få det rigtige i stedet for at lave det stykkevis og delt. Det er det, der faktisk har været baggrunden her.

Svend Erik Andersen: Det er et svar til fru Else-Merete Ross, jeg gerne vil give. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at jeg netop her i dag forlanger begge forslag i udvalg, fordi jeg fortsat står ved mine ord fra 1969 her i folketinget. Jeg håber på den måde at opnå et positivt resultat for dette alvorlige område.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om skolelægeordning.

(Lovforslaget (nr. 154) findes i tillæg A. sp. 2473, fremsættelsen i tidenden sp. 3026).